

MILJÖERSÄTTNING FÖR ÄNGSHÄVD - 2015

Information från Gotländska Ängskommittén

Bakgrund & nuläge

Förr i världen togs allt vinterfoder till det gotländska jordbrukets behov i ängsmark. Gotlands brukade marker var inte bara uppdelade i åker, betesmark och skog som idag, utan stora delar var äng. Efter de omfattande omvandlingarna i jordbruket finns nu ungefär 200 ängsrester kvar, som ännu är i hävd. De är ovärderliga pärlor i dagens gotländska landskap.

Gotländska Ängskommittén har sedan 1940-talet arbetat för att på olika sätt ge stöd och uppmuntran till alla som vill fortsätta hålla de här markerna i god hävd. Ängskommittén har inte möjlighet att ge ekonomisk ersättning, men å andra sidan delar vi ut belöningar för enträgen ängshävd, belöningar som inte går att köpa för pengar.

Sedan 1980-talet har statlig ersättning för ängshävd betalats ut, om än till en början i mindre omfattning. År 1995 blev Sverige medlem i EU, och samtidigt övertog Jordbruksverket ansvaret för att skapa ett system för ersättning, som alltså blev en del av hela systemet för ersättningar till svenskt jordbruk. Ett av EU's krav är att ersättningarna bygger på femåriga åtaganden. 2015 inleds en ny femårsperiod, vilket innebär att om man vill ha ersättning för ängshävden måste man i år lämna in en ny ansökan om miljöersättning (om man inte är inne i en pågående femårsperiod med början t.ex. 2013).

Att söka miljöersättning för ängshävd

Man lämnar själv in ansökan om miljöersättning, via [Jordbruksverkets IT-system](#). Om man vill ha hjälp med det kan man vända sig till [länsstyrelsen i Visby](#). **Sista ansökningsdag i år är 12 maj**. Nästa steg är att länsstyrelsen behandlar ansökan och återkommer till dig som sökande för att tillsammans med dig upprätta en s.k. åtagandeplan. Utifrån ansökan bestäms mer noggrant i åtagandeplanen vad det är man åtar sig att göra, och vilken ersättning man får för det. **Först då beslutas detta**. Eftersom det är särskilt mycket att behandla för Länsstyrelsen i år, så det kan dröja innan de tar kontakt, kanske så länge som till nästa vinter. Det betyder att man i år sköter sitt änge utifrån vad man uppgivit i sin ansökan, men utan beslut. Fr.o.m. följande år har man sitt beslut om ersättning, man fortsätter med ängshävden enligt åtagandeplanen, och begär bara årlig utbetalning.

Det här innebär att man får utgå från den skötsel man har tänkt sig, och fylla i ansökan för de delarna, t.ex. om man har efterbete eller inte. Vid beslutet om åtagandeplan går det bra att justera omfattning m.m. men det går inte att då lägga till saker. Om man t.ex. är osäker på hur stor del av ängset som faktiskt slås med lie eller s.k. motormanuell slätterbalk, då är det bättre att ansöka om lieslätter för hela ängset, och i samband med åtagandeplanen anpassa arealen, i dialog med länsstyrelsen.

Man kan alltså gärna vända sig till länsstyrelsen för att rådgöra om man är tveksam. Även [gotländska ängskommittén](#) kan bistå med råd och tips. Återigen, **sista ansökningsdag i år är 12 maj**. Det går förstås också bra att återkomma nästa år istället.

Miljöersättningen

Vilken ersättning det blir beror på två saker: dels vilken s.k. mark-klass länsstyrelsen bedömer att ängset hör till, dels vilken nivå av skötsel man söker ersättning för.

Ett gotländskt änge kommer i de allra flesta fall att höra till mark-klassen "med särskilda värden", även om undantag kan finnas.

För skötseln kan man välja vilken nivå av skötsel man vill åta sig. Nivån "gårdsstöd" innebär i stort sett bara att hålla igenväxning av träd och buskar borta. (Gårdsstödet får man alltså utöver miljöersättningen, men för att kunna få gårdsstöd måste ängset ingå i en ansökan som omfattar minst fyra hektar mark.) Nivån "allmän skötsel" innebär att ängset slås någon gång under säsongen och höet bärgas eller åtminstone tas bort.

Vad man normalt menar med traditionell ängshävd, alltså fagning på våren och slåtter samt höbärgning under högsommaren, är lika med nivån "särskild skötsel". Därutöver kan man få extra ersättning för det som kallas "komplement", alltså lieslätter, hö-hantering, efterbete och/eller lövtäkt. Se tabellen, och även [Jordbruksverkets information](#).

MARK-KLASS (länsstyrelsen bestämmer)	SKÖTSEL (den som söker bestämmer)	ERSÄTTNING
jordbruksblock	gårdsstöd-nivå	1 000 kr/ha
slätterängar med allmänna värden	allmän skötsel	1 000 kr/ha
slätterängar med särskilda värden	allmän skötsel	1 000 kr/ha
slätterängar med särskilda värden	särskild skötsel	4 500 kr/ha
	komplement: lieslätter	7 000 kr/ha
	komplement: hö-hantering	1 700 kr/ha
	komplement: efterbete	700 kr/ha
	komplement: lövtäkt	100 kr/styck

Komplement

Du kan välja att följa fler villkor, så kallade komplement och därmed få mer ersättning.

Lieslätter

Slätter ska ske med lie eller motormanuell minislätterbalk. Du får slå högst 25 procent av slätterängen med traktor och slätterbalk.

Höhantering

Höet ska torka på slätterängen innan du för bort det. Du ska torka höet genom hässjning eller vändning.

Efterbete

Återväxten efter den genomförda slättern ska vara avbetad senast den 31 oktober det aktuella året.

Lövtäkt

Om ett träd ska nyhamlas ska du göra detta det första året i ditt åtagande. Du ska utföra lövtäkten på varje enskilt lövtäktsträd, minst en gång under den tid som åtagandet gäller. Du ska genomföra löpande skötsel av dina lövtäktsträd.